

Під спільним синім небом, жовтим сонцем

Під такою назвою в неділю, 20-го березня, відбулася в Пряшеві цікава акція, яку організувала Єпископська канцелярія Східного дистрикту Євангельської церкви Аугсбурзького сповідання в Пряшеві. Це була зустріч українських сімей, постраждалих від військового конфлікту, які живуть в Пряшеві та околиці, але була присвячена також всім людям з відкритим серцем, які таким чином чи іншим способом допомагають біженцям з України.

Євангельська церква від самого початку активно залучається в цю допомогу. В районі Східного дистрикту, який охоплює східну Словаччину та північну частину середньої Словаччини, вона пропонувала біля 500 місць для проживання біженців, займається матеріальною допомогою, відкрила прозорий рахунок в банку VÚB під назвою «Zbierka pre Ukrajinu-ECAV SK04 0200 0000 0045 6819 6251».

Згадувану програму в старовинному залі прясівського колегіуму, яку вів відомий артист Театру ім. О. Духновича Євген Либезнюк, відкрили класичні українські пісні у прекрасному виконанні Лариси Ковар, однієї з тих жінок з України, які знайшли притулок у Пряшеві. До переповненого залу звернувся із слова-

ми привітання та духовної потіхи єпископ Східного дистрикту Євангельської церкви Петер Мігоч. Учасників зустрічі привітав і Павло Богдан, виконуючий обов'язки голови Центральної ради Союзу русинів-українців СР, яка в допомозі біженцям активно співпрацює з Євангельською церквою.

▲ Зустріч українських родин відкривають єпископ Східного дистрикту Євангельської церкви Петер Мігоч (вліво) та модератор Євген Либезнюк.

А потім вже зал належав дітям, яких із своїм ляльковим театром, музичними інструментами та іграшками розважав Роман Соргер. Діти й самі активно залучилися в програму і хоча б на хвилини забули про жах, з яким втікали перед війною із своїх рідних місць, зі своїх шкіл та дитсадків. Діти з Одеси навіть самі заспівали пісні, які готували онлайн способом перед концертом разом із своєю учителькою, яка залишилася в їхньому рідному місті.

Програму завершила співачка Катка Кошова в супроводі Данієла Шпінера та музична група «Паппилон».

Ще довго після концерту і поза сценою дітей розважав Роман Соргер, інші діти і батьки могли попийти чай чи каву, посмакувати солодкі тістечка чи бутерброди. Вони відчули дух солідарності, могли надв'язати нові контакти і порадитися, як поступати далі в новому середовищі.

-пб-

▲ Діти під час зустрічі.

Для піднесення духу і для розваги

Бібліотеки в Словаччині починають придбавати до своїх фондів і українську літературу. Жаль, що українські відділення в бібліотеках Пряшівського краю були раніше майже зліквідовані, залишилися лише у Свиднику та частково в Гуменному.

Крайова бібліотека ім. Людовіта Штура у Зволени звернулася з проханням надіслати їй українську літературу до Спілки українських письменників Словаччини. Голова Спілки Іван Яцканін з радістю виконав це прохання.

Крайова бібліотека ім. П.О.Гведослава у Пряшеві також постійно слідкує ситуацію у наших східних сусідів. Своєю солідарністю з українським народом показала не лише зміною кольорів емблеми бібліотеки, але й конкретною допомогою. В цих нелегких часах підготувала акції та фахову допомогу у приміщеннях Дитячої бібліотеки Сонечко для батьків з дітьми, які були змушені покинути Україну із-за воєнного конфлікту. До диспозиції були книги, дерев'яні іграшки та інше. Пряшівській Крайовій бібліотеці книжки для дітей та дорослих подарували і Союз русинів-українців СР, письменниця Йолана Голєнда та інші приватні особи. Збірка триває і надалі.

Ви також можете взяти участь у зборі, оголошеному Оравською бібліотекою Антона Габовштіяка.

У співпраці з книгарнею Martinus було оголошено заклика на закупівлю книг через електронний магазин, де можна придбати книги зі знижкою 35% за попередньо обробленим списком книг.

У тексті нижче ви знайдете список посилань на українські казки, електронні книги, аудіо-книжки, які можна роздрукувати, а також навчальний контент для молодших і старших школярів.

Усі посилання словацькою мовою:

https://drive.google.com/file/d/1YZhgh_V6Kjn5CPs5LVxKfo8tKXa8xmhB/view?fbclid=IwAR11TWQkp57cTcWBjCykyUQXgKs0cPQ11wZqgbUloU6WeuuQwA5m6cLFwwA

Усі українські посилання:

<https://drive.google.com/file/d/1VMIASM9GciRe3bV-AcGfE6pwSvsP1dx/view?fbclid=IwAR1QFoG-Z7yHrF7uvYlqK4BVNjvS09WeiuS6iuZYLTR9GQ4Zt-ut6-xlxPA>

Щоб ми зрозуміли.

Вивчати ази української мови можна за посиланням <https://ukrainski.online/> у прясівській дитячій бібліотеці Сонечко або завантажити їх на свій мобільний телефон (завантажити pdf).

Безкоштовно завантажити українсько-чеський/чесько-український кишеньковий словник завдяки Palmknihy.cz (завантажити електронну книгу).

-пб-

МИНАЄ СТО РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ІВАНА МАЦИНСЬКОГО

(1922 – 2022)

нозначно виступав проти домашніх русофілів, політичних русиністів тощо. Повторюємо, що заслужено була йому дана

така шана, бо видав такі поетичні збірки, як «Бельє облака» (1949), «Токаик» (1949), «Наша мова» (1956), «Карпатські акорди» (1962), «Пристітники» (1968), «Вінки сонетів» (1985), «Меридіани і паралелі» (1989), «І далі сонце роздаю...» (2003), книжку віршів для дітей «Іванко та Оленка» (1958), п'єси «Іван Зеленак і его діти» (1950) і «Граница» (1952), прозу «Зимові ніч» (1961), переклади із словацької мови на російську чи українську мови: «Антологія словацької поезії» (1953), збірку Е. Кноблоха і Р. Блага «Куля» (1960). збірки поезій словацьких романтиків: Я. Ботто («Досвітні вогні», 1981), С. Халупки («Провесни сонячний неспокій», 1984),

А. Сладковича («Вибрані твори», 1989) та інші; був автором цікавих наукових робіт «Розмова сторіч» (1965), «10 років УНТ» (1958) та цілого ряду літературно-критичних розвідок («Кінець XVIII – перша половина XIX ст. та життя і діяльність Василя Довговича» (1985), «Словацький шлях до сучасної літературної мови та навколишні народи» (1981), «Нове поетичне слово новою словацькою літературною мовою» (1989), близько 80 гасел-статей для майбутнього словника «Словник історичного життя закарпатських русинів-українців», літературно-критичних досліджень і статей. Його твори виходили в антологіях чеською мовою (Ráno pod Karpatami) (Praha, 1983), словацькою мовою («Srdce ako slnce» (Bratislava, 1982), мадярською мовою (A Kárpátok éneke» (Bratislava, 1988)), в Україні «Ластівка з Пряшівщини» (Київ, 1960) та «Карпатська замана» (Київ, 1990). Крім того, він був ініціатором заснування Гуртка українських письменників (Чехословаччини), пізніше секції українських письменників Спілки словацьких письменників (певний час очолював цей гурток і секцію), видавання журналу «Дукля» та був його відповідальним редактором і постійним автором, директором Українського національного театру в Пряшеві (1956-1959), директором видавництва художньої літератури, філіалу у Пряшеві, завдяки і йому вийшли твори Б. І. Антонича, В. Винниченка, Д. Фальківського й інші, які

(Продовження на 2 стор.)

Рекомендації для батьків школярів – дітей з України

Електронні версії підручників (pdf) для 1-11 класу для школярів – дітей з України можна безкоштовно придбати за адресою:

<https://lib.imzo.gov.ua/yelektronn-vers-pdruchnikv/>

Перелік шкіл та організацій, які можуть допомогти отримати освіту дистанційно, а також перелік корисних ресурсів для дорослих та дітей щодо психологічної підтримки, навчання та інформування можна знайти на фейсбуку Посольства України у Словацькій Республіці за адресою:

<https://www.facebook.com/100068877743413/posts/271991628440093/>

Газету «Нове життя» можна читати на такій вебсторінці:

www.ukrajinci.sk

Фонд підтримки мистецтва є основним партнером проєкту «Ремонт Піддуклянської бібліотеки» у Свиднику

Бібліотека і книга – це два чарівні слова, які багато означають навіть у сучасному світі, наповненому новітніми технологіями. У бібліотеці посередництвом книжок поєднується минуле з сьогоденням, краса з мудрістю, знання з пізнанням і надбання народів світу, залишене нам попередніми поколіннями. Не випадково бібліотеки ще називають царством книг.

Піддуклянська бібліотека м. Свидник вже майже 70 років по праву долучається до навчально-виховного процесу дітей, молоді та дорослих, до навчання різного віку читачів, користувачів. Бібліотека також є джерелом відпочинку, і її приміщення свідчать про це. Адже тут відбувається «уявний» діалог книжки з читачами і читачів із книжками. І так, як людина носить різноманітний сучасний одяг чи одяг, Піддуклянська бібліотека, завдяки Фонду підтримки мистецтва, змінила свій вигляд та оновила і модернізувала свої приміщення і старі, вже понад 40-річні полиці на нові, сучасні та ефективні. Були оновлені пульти для позичання книжок, стелажі для газет і журналів, було створено зони відпочинку, і все це на ділянці художньої та наукової літератури. Нові полиці є значущим елементом бібліотеки, адже книги мають своє постійне місце, свій постійний дім.

Урочисте відкриття модернізованого приміщення бібліотеки відбулося 9 березня 2022 року в присутності голови Пряшівського самоврядного краю

Мілана Маєрського. На початку присутні прослухали вірш у виконанні Катки Вигової, студентки Основної школи мистецтв у Свиднику. Усіх присутніх привітав директор бібліотеки Каміл Бенько та слово вітання виголосив голова ПСК Мілан Маєрський, який високо оцінив модернізацію Піддуклянської бібліотеки.

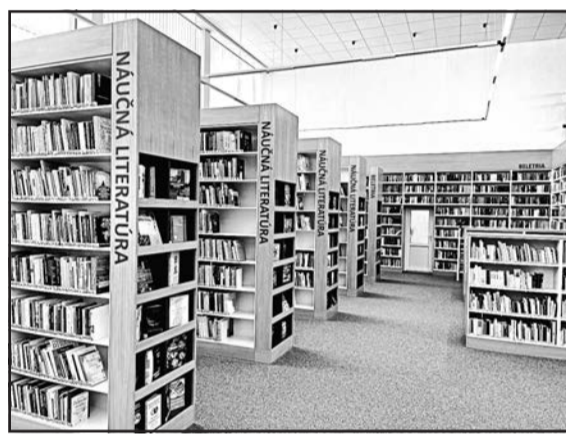
Цей дорожчий подарунок неодмінно порадує наших дорогих читачів, а також усіх працівників бібліотеки. Адже читачі, як і бібліотекарі, щодня зустрічаються з книгами, і часто саме так, від щирого серця, розмовляють, скаржаться, діляться своїми радіощами та турботами, радяться один з одним, адже це теж мета бібліотеки – збагачувати один одного по-людськи. Бібліотека не може собі

бажати нічого кращого. Усі ці раритети доповнюються сучасними технологіями, без яких ми не могли б уявити діяльність бібліотеки в сучасну епоху інформаційного вибуху.

Окрім Фонду підтримки мистецтва, головного партнера проєкту, ми висловлюємо вдячність також Пряшівському самоврядному краю, який також фінансово долучився до цього оновлення. Висловлюємо подяку і працівникам бібліотеки, які брали участь у роботах, пов'язаних з оновленням приміщення бібліотеки та зберіганням бібліотечного фонду на нових полицях.

Мгр Каміл БЕНЬКО,
директор Піддуклянської бібліотеки, Свидник.

▼ На фото: голова Пряшівського самоврядного краю Мілан Маєрський і Каміл Бенько (вправо) під час урочистого відкриття оновленої бібліотеки.

Захист неба України

Депутати з 13 країн підписали спільну заяву

Парламентарії ряду держав підписали спільну заяву про необхідність модернізації протиповітряної оборони України.

Як передає Укрінформ, про це повідомив Голова Верховної Ради Руслан Стефанчук у Фейсбуці.

«Сьогодні наші друзі – парламентарії Чехії, Естонії, Польщі, Франції, Грузії, Німеччини, Ірландії, Латвії, Литви, Нідерландів, Швеції, Великої Британії, США підписали спільну заяву «Про нагальну необхідність модернізації протиповітряної оборони України», – написав Стефанчук.

Він додав: у тексті заяви йдеться, що всі ці країни з Україною та будуть стояти за нас. Представники різних країн світу вимагають рішучих дій щодо встановлення миру в Україні. Зокрема, підтримувати військову та цивільну оборону України – забезпечити захист повітряного простору та припинити пересування ворожої техніки на території України. Це можна зробити за допомогою постачання протитанкової та протиповітряної зброї.

Також парламентарії різних країн просять надати гуманітарну допомогу – забезпечити доставлення продуктів і ліків в українські міста, які обстрілюють і бомбардують; врятувати поранених і біженців.

Крім того, парламентарії закликають захистити українські ядерні об'єкти, які становлять загрозу для всіх сусідніх держав. Стефанчук наголосив, що важливо, щоб Росія визнала свою відповідальність за дотримання Женевських конвенцій.

УКРІНФОРМ, 21.03.2022.

(Закінчення з 1. стор.)

не могли вийти в Україні, редактором Словацького педагогічного видавництва – відділу української літератури (1970-1987). Був організатором клубу «Дружба», який розповсюджував українську літературу, видану Словацьким педагогічним видавництвом – відділом української літератури (СПВ-ВУЛ) не лише в Чехословаччині, але й за кордоном. Всі сили віддавав для покращення економічного і культурного життя русинів-українців Словащини, тому привітав події і політику, викликані Празькою весною у нас, очолив ЦК КСУТ (став його першим секретарем), брав участь у з'їзді КПС, який привітав результати Празької весни та засудив прихід військ Варшавського договору у серпні 1968 року, за що потім тяжко заплатив і Іван Мацинський, якого під час т. зв. політичної консолідації було позбавлено всіх посад, виключено із Спілки словацьких письменників і заборонено на певний час друкуватись. Зміг лише працювати редактором СПВ-ВУЛ (1970-1987).

Словом, не було важливішої події у житті русинів-українців Словащини, щоб він не брав активної участі, тому тяжко ніс позбавлення різних можливостей висловити свої почуття і погляди, як поліпшити життя свого народу. Але не резигнував і перекладав словацьку поезію українською мовою, наблизивши так шедеври словацької романтичної літератури українському читачу дома і за кордоном. Перекладами із словацької літератури хотів сказати те, що не зміг сказати у своїх творах: потребу боротись за правду, волю, свободу, за рідну мову і свою національність. Ці думки ще більше зазвучали у його «Вінках сонетів».

Для тих, хто не знають, хто такий Іван Мацинський, дозволяю сказати кілька слів про нього: І. Мацинський на-

МИНАЄ СТО РОКІВ З ДНЯ НАРОДЖЕННЯ ІВАНА МАЦИНСЬКОГО

родився 9.04.1922 р. в Меджилабірцях, де закінчив початкову і горожанську школи, де були й паралельні класи для руських школярів. Після закінчення згаданої учительської академії (1942) учителював у селі Светлиці, включився у Словацьке національне повстання, добровольцем вступив у ряди Чехословацької армії і брав активну участь у визволенні нашої країни від фашизму. Потім навчався в Празі у Вищій політичній і соціальній школі (1946-1948), але не закінчив її, бо відчував потребу дома, на Пряшівщині, будувати нове і ліпше життя. Став редактором державної агенції (ЧТК), очолив крайову раду миру, пізніше став директором УНТ, директором видавництва художньої літератури, звідки вийшов на пенсію.

Про творчість І. Мацинського писали в різний час і з різних нагод такі вітчизняні і закордонні автори: Л. Бабота, М. Бобак, М. Бабенко-Жирнова (Київ), Т. Байчура, Ю. Баца, Ю. Варга, О. Вісич (Ужгород), І. Волощук, І. Галайда, З. Ганудель, С. Ганущин, З. Генік-Безрезовська (Прага), Ф. Гондор (Братислава), Й. Голенда, Ю. Дацко, З. Джупинка, І. Долгош (Ужгород), В. Житнк (Київ), В. Жидлицький (Прага). О. Зілинський (Прага), В. Зозуляк, Ф. Іванчов, О. Ігнатівський, О. Ігнатович (Ужгород), А. Ковач, Ф. Ковач, Г. Коцур, С. Кочерга (Острог, Україна), Ю. Кундрат, Ф. Лазорик, Л. Лешкачина, Т. Ліхтей (Ужгород), С. Макара, О. Мишанич (Київ), М. Мольнар (Братислава), Ю. Муличак, М. Мушинка, М. Неврлий, М. Неврла (Братислава), М. Немет, М. Олекса, Д. Павличко (Київ), Ю. Падко (Кошиці), І. П'ещак (Прага), С. Пінчук (Київ), М. Ро-

ман, О. Рудловчак, Т. Салига (Львів), Й. Сірка (США), О. Таллабчук (Ужгород), Л. Тяжкий (Братислава), О. Фаринич, Й. Шелепець, М. Шкурла, А. Шлепецький, І. Шлепецький (Прага), М. Штець, Ф. Штраус (Братислава), В. Хома (Братислава), А. Червеняк (Нітра), В. Черевка (Братислава), В. Чернак, М. Чижмар та інші. З кожної наукової конференції вийшли самостійні збірники або спогади про нього: Наукові записки СРУСР, № 19, Пряшів (1994), Фрагменти. Іван Мацинський у спогадах сучасників. Пряшів (2000), Мистецький світ Івана Мацинського. Пряшів (2003), Час і пам'ять. Пряшів (2007), Ivan Macinsky – básnik, prekladateľ a slovensko-ukrajinské literárne vzťahy (2018). Особливу заслугу у пропаганді творчості поета І. Мацинського має Мілан Бобак. Він був душею багатьох заходів, присвячених І. Мацинському. Деякі з наведених авторів до літературної творчості І. Мацинського зверталися частіше, навіть поступово міняли свої погляди на його твори, коли вникли глибше в окремі твори і осмислили їх філософію і художні засоби, метафори, інші писали лише раз. Тяжко сказати, хто найбільш об'єктивно і правдиво з наведених авторів оцінив його твори та діяльність, бо кожен підходив до нього з іншою метою і способом. Але можна сказати, що в цілому вони дали об'єктивну картину його вкладу у процес розвитку нашої літератури, культури і національного життя русинів-українців Словащини.

Як бачимо, нелегкий був шлях поета І. Мацинського від збірки «Бельє облака» до «Вінків сонетів» і «Меридіанів та паралель», до вершин поезії. Не маючи повної ви-

щої університетської освіти (в 60-х роках заочно навчався на Філософському факультеті Університету ім. П. Й. Шафарика (історія та українська мова і література) в Пряшеві, але не була йому дана можливість закінчити навчання державними іспитами), він самостійно опанував, як кажуть у народі, не лише азами творчої роботи, але завдяки таланту і працездатності здобув такі знання, які йому стали у пригоді, щоб збагатив світову поезію своїм поглядом і художнім зображенням. Коли згадаємо, в яких умовах працював, творив, який режим панував і що він від митців і літераторів вимагав (він спочатку чесно вірив тому режиму, віддав йому теж певну долю, але переконавшись, що його ідеологія обмежує його творчий злет, знайшов силу в собі і вирватися з його тенет, вийшов на шлях вільної, демократичної літератури, звільненої від пануючої ідеології. Уже в збірці «Пристрітніки» (1968), яка писалася ще до Празької весни і вступу військ Варшавського договору в Чехословаччину, щоб її нарешті окупувати на майже 25 років, доводить, що І. Мацинський пориває із соціалістичними принципами творчості. В роки її виходу про неї ніхто не писав (тоді рецензенти і літературні критики були зайняті іншими проблемами), аж після 1990 року почалося її нове переосмислення і переоцінювання, що дало привід, щоб її вважати переломною збіркою в творчості І. Мацинського та, може, й нашої літератури взагалі, хоч деякі нотки нового зображення бачимо в збірці Степана Гостиняка «Пропонуємо вам свою дорогу» (1965) чи у деяких віршах С. Макари (зб. «Шукаю себе» (1967), і «Совість» (1970). Як на мене,

вершин своєї поетичної творчості І. Мацинський здобув у своїх «Вінках сонетів» (1985). Збірка складається із 20 сонетів, у яких виявив свою поетичну майстерність з формального і художнього боків. В сонетах зобразив різні теми філософські, суспільні й інтимні. Особливо нас потішили сонети, присвячені трьом велетням української літератури і філософської думки: Тарасу Шевченкові, Лесі Українці та Івану Франкові. Тяжко знайти в українській літературі поета, щоб так майстерно поетично, дотримуючи всі формальні вимоги сонета, зобразив їх велич. Але І. Мацинський в сонетах зобразив і такі проблеми, як Краса, Добро, Любов тощо. З формального боку збагатив сонет і тим, що не завжди дотримував класичний 14-рядковий вірш та з формального боку, але філософські погляди античних грецьких філософів аплікував на нашу сучасність.

Доречно ще згадати новизну, яку принесли його історичні і публіцистичні статті. Історію української літератури подав з інших, майже протилежних позицій, ніж було прийнято писати і тлумачити її в тодішній радянській Україні і тому не знайшли майже жодної публічної реакції в Україні, хоч в кулуарах її сприймали позитивно.

Але все ж таки І. Мацинський найбільше збагатив українську літературу Словащини та не лише Словащини, але й загальноукраїнську. Дивно і для мене незрозуміло, що досі літературні історики та взагалі сучасні дослідники української літератури незалежної України не збагнули, не зрозуміли та не включили в історію української літератури. Бути українським письменником за межами України – це прояв героїзму і таким героєм був, безсумнівно, й Іван Мацинський.

Михайло РОМАН.

Уряд Словачької Республіки оголосив про надання тимчасового притулку громадянам України та членам їх сімей. Тимчасовий притулок буде надано до 31.12.2022 р. До 15.12.2022 року Уряд Словачької Республіки може продовжити надання тимчасового притулку на інший термін, якщо причини для його надання залишаються.

Підтвердження перебування

Вам видано документ про дозвіл на проживання на території Словачької Республіки (далі «СР») з позначенням «ODIDENEC». Ви зобов'язані захистити цей документ від

або гроші (абонемент) на їжу, основні засоби гігієни та інші речі, які вам абсолютно необхідні для виживання.

Міграційне управління може вирішити, що ви зобов'язані відшкодувати витрати, пов'язані з вашим перебуванням у закладі притулку (наприклад, якщо ви працюєте).

Якщо ви вирішили залишитися за межами притулку, ви зобов'язані повідомити про цей факт до притулку і в той же час зобов'язані протягом трьох робочих днів повідомити відділ поліції у справах іноземців, відповідальний за місцем вашого проживання за межами притулку.

тільки вам буде надано тимчасовий притулок, тобто після того, як вам буде видано довідку про терпиме (толероване) перебування на території Словачької Республіки з позначенням «ODIDENEC». Вам не потрібен дозвіл на роботу в Словачькій Республіці.

Важливо, щоб, перш ніж почати працювати, у вас був підписаний договір про працевлаштування.

Ви зобов'язані повідомити міграційну службу про те, що працюєте.

Освіта та викладання словацької мови

Під час перебування у притулку

Неповнолітні без супроводу

Неповнолітні без супроводу мають опікуна, призначеного судом, відп. опікуна, який представляє неповнолітніх без супроводу у всіх правових актах, розпоряджається їх майном, контролює обсяги та спосіб догляду за ними та інформує неповнолітнього без супроводу про особливості його статусу неповнолітнього без супроводу.

Неповнолітні без супроводу в притулку не розміщуються.

Перебування за межами притулку

Ваша свобода пересування по території Словачької Республіки жодним чином не обмежена. Це означає, що ви маєте таку саму можливість вільно пересуватися, як і особи, яким надано тимчасове або постійне проживання на території Словачької Республіки.

Подорожі за кордон

Документ про терпиме (толероване) перебування на території Словачької Республіки з позначкою «ODIDENEC» дає вам право перебувати і пересуватися тільки в межах території Словачької Республіки.

Поїхати в інші країни Євросоюзу можна з документом формату Європейського Союзу, т. зв. біометричним паспортом на 90 днів.

Припинення тимчасового притулку

Ви втратите свій тимчасовий притулок, якщо міне термін, на який його було оголошено. Заяву з проханням про надання притулку чи додаткового захисту або надання тимчасового чи постійного місця проживання означає припинення надання тимчасового притулку. Тимчасовий притулок також припиняється, якщо ви відмовляєтеся від надання тимчасового притулку в письмовій формі або якщо тимчасовий притулок вам буде скасовано.

Інші причини, на підставі яких

може закінчитися термін дії вашого тимчасового притулку, викладені в Законі про притулок.

Це також стосується випадку тимчасового притулку з метою возз'єднання сім'ї.

Скасування тимчасового притулку

Ваш тимчасовий притулок може бути скасований в рамках процедури анулювання тимчасового притулку, яка починається з ініціативи міграційної служби.

Міграційне управління скасує тимчасовий притулок, наприклад, якщо він був наданий лише на підставі неправдивих або підроблених ідентифікаційних даних, якщо людину засуджено за особливо тяжкий злочин і особа становить небезпеку для суспільства.

Інші причини, на підставі яких ваш тимчасовий притулок може бути скасований, викладені в Законі про притулок.

Це також стосується випадку тимчасового притулку з метою возз'єднання сім'ї.

Обслуговування документів

Інтернатний табір для шукачів притулку «Роговце» відповідає за альтернативну доставку документів до біженців («ODIDENCOV») у разі невдалої доставки до зареєстрованого місця проживання. У цьому таборі на інформаційній дошці вивішується повідомлення про здачу на зберігання не врученого документа, і якщо ви не заберете документ протягом п'яти днів з моменту його здачі, останній день цього строку вважається днем вручення.

Подальша допомога

Через кваліфікованих соціальних працівників та уповноважених працівників міграційної служби та співробітників неурядової організації, яка співпрацює, вам нададуть допомогу та поради з усіх вищезазначених питань, а також з інших питань.

ОСНОВНА ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ БІЖЕНЦЯ

втрата, крадіжки, пошкодження або нецільового використання, а якщо це станеться, повідомити про це до відділу поліції за місцем проживання протягом п'яти днів після того, як ви дізналися про нього. Якщо з якихось причин ваш тимчасовий притулок зникає, ви зобов'язані передати до відповідного відділу поліції документ про толерантне проживання з позначкою «ODIDENEC».

Возз'єднання сім'ї

Якщо вам надано тимчасовий притулок, ви маєте право возз'єднатися зі своєю найближчою сім'єю (чоловіком/дружиною, якщо шлюб триває і тривав на момент, коли ви покинули країну походження; незаміжня дитина віком до 18 років; інші близькі родичі, якщо вони проживали з вами в одному домогосподарстві і були повністю або частково на вашому утриманні) на умовах, визначених Законом про притулок.

Якщо член вашої сім'ї не відповідає умовам для надання тимчасового притулку з метою возз'єднання сім'ї, може подати у відповідний відділ поліції заяву на дозвіл на терпиме (толероване) перебування з метою поваги до сімейного та приватного життя відповідно до Закону про проживання іноземців. Після виконання юридичних умов члену вашої родини може бути надано таке перебування.

Народження дитини

Якщо дитина народилася у вас на території Словачької Республіки, ви зобов'язані повідомити про це міграційне управління Міністерства внутрішніх справ Словачької Республіки (далі – міграційне управління) протягом 20 днів з дати народження.

Дитина, народжена біженцю на території Словачької Республіки, вважається іноземцем, який просить про надання тимчасового притулку (якщо вона не набула громадянства Словачької Республіки), а процедура надання тимчасового притулку починається з народження дитини. Законний опікун (батько) зобов'язаний надати уповноваженому працівнику міграційної служби правдиво та повністю всі необхідні дані, потрібні для прийняття рішення про клопотання про надання тимчасового притулку, які будуть занесені в анкету, не пізніше ніж через 60 днів після народження дитини. У разі невиконання цього зобов'язання міграційне управління зупиняє провадження.

Житло

Ви маєте право на проживання в притулку, де вам нададуть безкоштовне житло, харчування

Охорона здоров'я

Невідкладна медична допомога компенсується Міністерством внутрішніх справ Словачької Республіки; у випадках, що застосовують на особливу увагу, якщо на підставі індивідуальної оцінки стану вашого здоров'я будуть виявлені особливі потреби в наданні медичної допомоги, Міністерство внутрішніх справ Словачької Республіки також оплачує надання цієї медичної допомоги.

Для забезпечення охорони здоров'я міграційне управління видасть вам документ, що дозволяє надати медичну допомогу, яку ви зобов'язані захистити від втрати, крадіжки, пошкодження, знищення чи нецільового використання, і якщо це станеться, негайно повідомте про це міграційну службу.

Вам буде надано медичну допомогу, якщо ви підтвердите себе документом, що дозволяє надавати медичну допомогу, та/або довідкою про терпиме (толероване) перебування на території Словачької Республіки з позначкою «ODIDENEC».

Загалом, у разі працевлаштування та створення державного медичного страхування ви зобов'язані подати заяву на громадське медичне страхування безпосередньо у відповідну філію медичної страхової компанії (VŠZP, Dôvera, Union) протягом 8 днів з моменту початку роботи. Медична страхова компанія видасть вам нову страхову картку.

Ця картка застрахованого має бути захищена від втрати, крадіжки, пошкодження, знищення або неправомірного використання, а якщо це станеться, про це необхідно негайно повідомити відповідне відділення медичної страхової компанії.

У разі працевлаштування та створення громадського медичного страхування, якщо вам потрібна медична допомога, ви підтверджуєте себе лише картою застрахованої особи, яку вам видає медична страхова компанія. Ваш роботодавець повинен надати вам додаткову інформацію щодо медичного страхування.

Після припинення страхових відносин (наприклад, втрата роботи) ви зобов'язані повернути картку застрахованого до відділення медичної страхової компанії протягом 8 днів, а за необхідності медичної допомоги ви можете знову підтвердити себе довідкою про терпиме (толероване) перебування на території Словачької Республіки з позначкою «ODIDENEC».

Працевлаштування

Працювати на території Словачької Республіки можна, як

ку у вас є можливість відвідати курс словацької мови. Якщо вам ще не виповнилося 16 років, ви повинні відвідати цей курс.

Діти, яким надано тимчасовий притулок, отримують освіту та навчання в початкових і середніх школах на тих самих умовах, що й громадяни Словаччини.

У Словачькій Республіці обов'язкове відвідування школи діє для дітей віком від 6 до 16 років. Законні опікуни (батьки) дитини зобов'язані зарахувати дитину до школи і водночас вони зобов'язані створити умови для підготовки, навчання та виховання дитини в школі та виконання шкільних обов'язків.

Визнання освіти та навичок

Центр визнання свідоцтва про освіту може визнати ваш диплом або інший документ про освіту, відп. професійну кваліфікацію, які ви здобули в минулому. Більше інформації можна знайти тут: <https://www.minedu.sk/recognition-of-foreign-diplomas/>.

Кишенькові гроші

Під час проживання в Центрі притулку нададуть вам кишенькові гроші.

Кишенькові гроші вам не нададуть, якщо ви працюєте або якщо міграційне управління вирішило, що ви зобов'язані належним чином покривати витрати, пов'язані з проживанням у притулку.

Якщо ви не виконуєте своїх зобов'язань, особливо якщо порушуєте внутрішні правила притулку, ваші кишенькові гроші можуть забрати.

Матеріальні потреби в пільгах та підтримці сім'ї

Крім того, існують державні соціальні пільги та інші форми державної підтримки.

Якщо ви не розміщені в установі для надання притулку і ви відчуваєте матеріальну потребу, у вас має право на матеріальну допомогу. Матеріальна нестача – це ситуація, коли доходи членів домогосподарства не досягають прожиткового мінімуму, а члени домогосподарства не знають або не можуть знайти роботу. На утримання сім'ї також передбачені різні надбавки.

Цю інформацію можна отримати у відповідному управлінні з питань праці, соціальних питань та сім'ї (UPSVaR) та на вебсайті www.employment.gov.sk.

Ви також можете подати заяву на отримання пільг та підтримки у відповідному бюро зайнятості. Інформацію можете також отримати в муніципальному управлінні або у соціальних працівників громадської організації.

Дуже важливо!!! Vel'mi dôležité!!! Very important!!!

ДУЖЕ ВАЖЛИВО!!!

Шановна громадо та наші шановні іноземні друзі!

Посольство України в Словачькій Республіці відкрило спеціальний рахунок для збору коштів на підтримку Збройних Сил України, в першу чергу лікарськими засобами та гуманітарними потребами, які зараз вкрай необхідні.

Реквізити офіційного рахунку: SK43 7500 0000 0040 3018 4566. Валюта рахунку - Євро, власник - Посольство України в Словачькій Республіці.

Закликаємо всіх небайдужих долучитися до збору коштів та допомогти нашим захисникам дати відсіч збройній агресії Російської Федерації.

Щиро Вам вдячні! Наша сила в єдності!

VEL'MI DÔLEŽITÉ!!!

Milá ukrajinská komunita a naši milí zahraniční priatelia!

Veľvyslanectvo Ukrajiny v Slovenskej republike zriadilo špeciálny zbierkový účet na podporu Ozbrojených síl Ukrajiny, predovšetkým liekmi a humanitárnymi potrebami, ktoré sú v súčasnosti naliehavо potrebné.

Údaje o oficiálnom účte: SK43 7500 0000 0040 3018 4566. Me-na účtu - Euro, majiteľ - Veľvyslanectvo Ukrajiny v SR.

Vyzývame všetkých nie ľahostajných, aby sa zapojili do zbierky a pomohli našim obrancom odraziť ozbrojenú agresiu Ruskej federácie.

Ťprímnе d'akujeme! Naša silа je v jednote!

HIGHLY IMPORTANT!!!

Dear community and our foreign friends!

The Embassy of Ukraine in the Slovak Republic has opened a special fund account to support the Armed Forces of Ukraine.

Firstly, medicines and humanitarian needs are urgently needed! Details of the official account: SK43 7500 0000 0040 3018 4566.

The currency account - Euro. Owner - the Embassy of Ukraine in the Slovak Republic.

We call on all heartfelt people to contribute to the fund and help our defenders to repel the armed aggression of the Russian Federation.

**We are deeply grateful!
Our unity is our force!**

3 24 лютого 2022 року кордон зі Словаччиною перетнуло понад 260 тисяч переселенців. З них понад 1200 людей звернулися з бажанням отримати тимчасовий притулок в країні.

В Словаччині, як і в усіх країнах ЄС, наразі спростили правила перетину кордону для українців, які шукають захисту від російської агресії. **Що доступно переселенцям з України:**

українці мають право перетинати кордон зі Словаччиною навіть без наявності закордон-

Все, що потрібно знати біженцю з України

них паспортів, при перевезенні дитини обов'язково мати свідоцтво про народження;

перетин кордону з домашніми тваринами можливий навіть без наявності документів;

якщо у особи є біометричний паспорт, вона має право перебувати на території ЄС, зокрема в Словаччині, до 90 днів без необхідності оформлення статусу біженця;

призупинення карантинних обмежень;

отримати тимчасовий притулок в Словаччині;

транспорт в Словаччині (приміські автобуси, міжміські поїзди) безкоштовний.

Які зарплати

в Словаччині 2022 року?

Станом на 2022 рік мінімальна зарплата в Словаччині трохи нижча, ніж в інших країнах Європейського союзу і становить **623 євро** (близько 20 220 гривень). Однак і ціни на більшість товарів тут також менші.

Середня заробітна плата в Словаччині становить 1177 євро (близько 38 203 гривень). Але тут все залежить від регіону та сфери діяльності. Так, в середньому працівник банку може отримувати до 1900 євро (близько 61 671 гривень).

Де переселенцям з України шукати роботу?

Безкоштовні послуги і консультації з пошуку житла і роботи українці можуть отримати на сайті «Міграційний інформаційний центр Словаччини». Багато вакансій для українців можна знайти на сайті **Jooble**. Також віддалені вакансії пропонують на українських сайтах **Happy Monday**, **UA talents**, **Hire for Ukraine**.

Роботодавець може працевлаштувати українців, якщо вони отримали статус тимчасового притулку. Працевлаштування може бути оформлене у формі трудового договору або договору про трудові відносини без працевлаштування.

Оренда квартири в Словаччині і пошук безкоштовного житла

Ціна оренди житла в Словаччині напряму залежить від того, в якому саме регіоні та місті ви збираєтесь знайти квартиру.

Братислава

В столиці Словаччині, Братиславі, ціна за оренду квартири починається від **460 – 480 євро на місяць**.

За **трикімнатну квартиру** можна заплатити близько **700 євро на місяць**.

Кошиці

Тут можна знайти **непогані варіанти однокімнатних квартир за 380 євро на місяць**.

В середньому ціни на оренду квартир **від 420 до 600 євро на місяць**, в залежності від району міста та кількості кімнат.

Трнава

В цілому ціни на оренду квартири в Трnavі такі ж, як в інших містах Словаччини. Хоча тут і **можна знайти досить дешеві варіанти (від 290 євро на місяць)**.

кетах **наступна** (ціни представлені в гривневому еквіваленті):

курчачі грудки без кісточок і шкіри 1 кг – 171 грн;
яловичина 1 кг – 332 грн;
12 яєць – 68 грн;
молоко 1 л – 23 грн;
білий хліб 500 г – 28 грн;
сир 1 кг – 262 грн;
вода 1,5 л – 19 грн;
картопля 1 кг – 26 грн;
яблука 1 кг – 46 грн;
банани 1 кг – 49 грн;
помідори 1 кг – 96 грн;
салат 1 голівка – 32 грн;
білий рис 1 кг – 40 грн;

олія соняшникова 1 л – 63 грн.

Порівняльна характеристика зарплат та цін в Чехії, Польщі, Німеччині та Словаччині

Середня заробітна плата (в гривневому еквіваленті):

Польща: **22 806.47**

Чехія: **32 536.84**

Німеччина: **72 213.46**

Словаччина: **38 203**

Мінімальна заробітна плата (в гривневому еквіваленті):

Польща: **16 280.10**

Чехія: **20 791.04**

Німеччина: **14 604.97**

Словаччина: **20 220**

Середня ціна оренди однокімнатної квартири на місяць (в гривневому еквіваленті):

Польща: **13 775.85**

Чехія: **14 000**

Німеччина: **20 446.96**

Словаччина: **16 229.75**

Ціна картоплі (1 кг) в гривневому еквіваленті:

Польща: **10.99**

Чехія: **19.52**

Німеччина: **35.05**

Словаччина: **26**

Ціна молока (1 л) в гривневому еквіваленті:

Польща: **16.89**

Чехія: **20.82**

Німеччина: **30**

Словаччина: **23**

Ціна соняшникової олії (1 л) в гривневому еквіваленті:

Польща: **65**

Чехія: **48.15**

Німеччина: оливкова олія 0.5 л – **134.50**

Словаччина: **63**

ТСН.

Прем'єр Чехії назвав єдиний спосіб зупинити Путіна Петр Фіала назвав російського президента військовим злочинцем

Прем'єр-міністр Чехії Петр Фіала вважає, що «єдиний спосіб зупинити Путіна» – це єдиний підхід до Росії та впровадження санкцій. Фіала також назвав російського президента військовим злочинцем.

«Російська армія спустошила український Маріуполь. Увесь світ бачить, що Володимир Путін скоює військові злочини і що через його війну гинуть невинуваті люди. Ми повинні продовжувати домагатися чіткого та єдиного підходу до Росії та інших санкцій, це єдиний спосіб зупинити Путіна», – написав Фіала в Twitter.

Як повідомляв мас-медіа світу, раніше Сенат США односторонньо ухвалив резолюцію, яка вимагає розслідування щодо президента Росії Володимира Путіна як воєнного злочинця.

Резолюція закликає Міжнародний кримінальний суд в Гаазі та інші країни провести розслідування щодо президента Росії Володимира Путіна та його режиму, у тому числі російських військових, стосовно скоєних під час вторгнення РФ в Україну воєнних злочинів.

Президент США Джо Байден також назвав Путіна воєнним злочинцем.

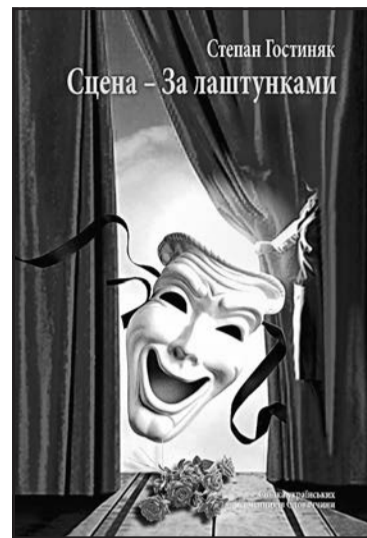
Утім, речник Путіна Дмитро Песков назвав слова Байдена на адресу глави Кремля «недопустимою і непробачною риторикою».

Традиційно добра поезія

Свого часу одна мудра людина написала, що поети родяться на небі та й ще з третім оком, але жити і творити доведеться їм на землі, повній драматичних і трагічних подій, воєн, серед людей мудрих, добрих, ласкавих, щедрих, закоханих, бажаних людям і природі все добре, але й паскудних, злодіїв, шахраїв, ненажерливих славою, силою, підлих, агресорів, узурпаторів, своєрідних чингісханів, навіть окупантів. До таких поетів належить і Степан Гостиняк. Він дотепер у своїх творах реагував майже на всі важливі події у нас та у світі, не лише реагував, але й подавав свої уявлення про добро і красу життя, виявляв з цього приводу і свої почуття неповторним способом. Реагував своїм особливим підходом, з великою дозою іронії, сарказму, сміху і критики. І в останній збірці поезій «Сцена – За лаштунками» (Пряшів, Спілка українських письменників Словаччини, 2021, 152 с.) продовжує викривати, висміювати чи вивести на посміховисько негативних типів чи подібних їм сучасників

Збірка складається із 9 тематичних частин – циклів. Котра з них поетично найсильніша, найактуальніша, тяжко сказати, але, як на мене, це остання. З поетичного боку це добротна поезія, римована і не римована, повна оригінальних метафор, порівнянь та інших художніх образів, які несуть одночасно аромат карпатського краю. Правда, не завжди зможемо їх зрозуміти і пояснити простими словами, бо ховають у собі широкоспектральне естетичне та суспільно-політичне навантаження. Кожен читач може їх сприймати та тлумачити по-своєму, залежно від свого досвіду, політичного, національного чи конфесійного переконання. Гадаю, що це добре. Добре, що не вигадував, але добре придивався, знаходив і чутливо реагував на недоліки нашого сучасного життя, не кажучи вже про їх художнє зображення, узагальнення. То він захищає пенсіонерів од бідноти, висміює поведінку деяких покупців, жінок, співчуває матері, яка виховала п'ятеро дітей, і всі розбіглися по світі, або повмирали і на старість нема кому доглянути і допомогти їй, то висміює, як будували футбольну команду в селі Вербинка, як тендри мучать людей – функціонерів, висміює різних паразитів, політиків, т. зв. демократів, як всі кричать про потребу зміни, але що вона принесе, вже не думають. Навіть баба Параска захотіла зміни і зайшла до докторика та інші сучасні проблеми, як, наприклад, відійшли старі «божки» із зіркою і прийшли не кращі шовмени з хрестом і кадилом, а люди надалі терплять, як появились у нас мільйонери, декотрі мають гроші, маєток, «валяються на пляжах Полінезії, Флориди, чи французької Рив'єри... весело собі посвистують, чи не щодня міняють марки люкс-автомашин, годинників, але й партнерів», другі теж мають «мільйони стресових повинностей... клопотеч, а ще й боргів мільйонів», але «всі ми мільйонери» (с.101).

Особливо цікавими є вірші, VIII і IX частини, бо вони дуже

актуальні. Що вірш, то болюча правда. Ось вірш «Єднаймося, єднаймося»:

*Давайте, найдорожчі,
найрідніші, гей,
а давайте, щоби разом, гей,
щоби спільними, щоби єдиним
фронтом, гей,
щоби нашим рідним
інтернаціоналом, гей,
щоби здобути всі наявні
континенти, гей,
щоби завоюють планету
з іменем Земля, – гей, гей...*

*Бо вірим, що нам від бога дано
стати й утвердитись
королями сцени...*

Цю думку ніби розвиває далі вірш «Геть!», коли пише:

*Бери свій серпик й молоток
(якими нас косив і молотив)
а ще і зірочку свою криваву
(ой, пила ж нашу кров!)
і забрайся геть.*

Актуально з подіями в сучасній Україні звучать вірші: «Коротка перевірка Заходу», «Ординський проєкт», «Московська мавпа», «Ой, бійтеся, лякайтесь московських опудал», «Ординський метод по рішенню справи», «Гуманізм ординської потвори», «Ординський ріст», «Ви, що звідтам, із Орди» та інші. Поет вже давно до згаданих подій – агресії Росії відчував, що чекає Україну з боку агресора, окупанта, який понад 350 років видавався ніби за «брата» аж на решті договорився до того, що брата не має, не має українського народу, його мови і культури, бо таких не було і нема. Цілком так, як твердили у XIX ст. великоруські шовіністи, коли вже були твори І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка, Т. Шевченка, в зароз комуністи та й сам Путін. Ви переконаєтесь, коли прочитаєте вірш «Гуманізм ординської потвори», де знайдете і такі рядки: «Ви називайте нас / грабіжниками та агресорами, / та проте нам чхать /... так, ми увірвались у ваш дім, / так, ми дещо вкрали, / та проте залишили вам все, / чого нам не потрібно»/.

Хочеться додати, що поезія Степана Гостиняка вже в 60-х роках минулого століття, зокрема збіркою «Пропоную вам свою дорогу», вийшла за межі Пряшівщини, стала здобутком і словацьких, чеських читачів та України, збагатила загальноукраїнську літературу. Він потім кожною збіркою здивував та збагатив читача своєю оригінальністю думки, вірша, новаторством, іноді навіть експериментом. Хочеться вірити, що й рецензована збірка збагатить кожного читача.

М. РОМАН.

Свої своїм

Вже з перших днів воєнного конфлікту і у нас виникло питання: А як же допомогти Україні і тим, які змушені покинути рідну країну? Голова громадського об'єднання «Українсько-Словацький Центр Партнерства» Михайло Колібабчук, який є докторантом Греко-католицького теологічного факультету Пряшівського університету, прийшов з думкою відкрити Координаційний центр допомоги біженцям з України, який згодом знайшов місце роботи в Словацько-українському культурному та інформаційному центрі в Пряшеві.

Що є змістом роботи Координаційного центру, про те розповідає Михайло Колібабчук:

У Словаччину за час війни в Україні, яку розв'язала росія, заїхала численна кількість українців. Всі вони вимушено покинули свої домівки, аби вберегти себе та своїх дітей від смертельних бойових дій країни-терориста. Більшість людей були зовсім не готові до цього: покидали свої міста із мінімумом речей, деякі не мали закордонних паспортів або необхідних документів. Війна вже триває місяць, але громадяни України все ще продовжують шукати захист у безпечному місці.

Наплив біженців сформував величезну потребу в організації допомоги. Тому в перші ж дні війни ми, українці в Словаччині, організувалися у команду волонтерів задля здійснення кількох напрямків підтримки. Важливим став пошук вільного житла та розселення українців. Словаччина дуже доброзичливо відчинила двері своїх домів для українців – хтось поділився власним житлом під своїм дахом, у когось були вільні доміжки, хтось зміг оселитися у гуртожитках.

Завдяки підтримки пана Павла Богдана в Пряшеві на базі будинку Союзу русинів-українців Словаччини за ініціативою ГО «Україн-

сько-Словацького Центру Партнерства» було створено Координаційний центр допомоги біженцям. Тут можна отримати не тільки інформаційно-консультативну допомогу, але й взяти необхідні теплі речі, дитячі іграшки, деякі ліки та засоби гігієни, які дбайливі словаки приносять до Центру. Кілька разів на тиждень тут відбуваються індивідуальні безкоштовні консультації словацького адвоката.

Наші волонтери виконують тепер різнопланову роботу. Наші співвітчизники потребують консультування та перекладу на кордоні в Ублї, де їм допомагають зорієнтуватися, що далі робити. Після розселення наші земляки потребують допомоги в оформленні документів щодо їх перебування у Словаччині під час війни росії з Україною. Наші волонтери допомагають з комунікацією та перекладом у центрах для біженців у Гуменному та у Пряшеві у міграційній поліції.

У зв'язку із численними запитам та потребою спілкування або пошуку роботи було створено за ініціативою пані Ірини Семан кілька навчальних груп, де українці можуть безкоштовно вивчати словацьку мову.

На сьогоднішній день засмучені та заплакані українці прибувають знову і знову. На жаль, вже багато європейських міст переповнені та з житлом виникають складнощі. Дуже засмучує той факт, що деякі прибулі з України поводять себе нахабно та зневажливо. Ми спостерігали багато сміття та бруду на поліції після візитів біженців. Шкода, але саме це більше за все помічають словаки, і з часом їх гостинність зникне, адже як мінімум наші громадяни мають пам'ятати, що вони, будемо вірити, тут тимчасово, але все ж таки, у гостях.

Дякуємо всім словакам та українцям, які перейнялися нашим болем та надають посильну допомогу в подоланні лиха, як наслідка війни. За моральну та матеріальну підтримку, а також за людське ставлення до кожного українця.

-пб-

Сторінки минулого (51)

ВЕЛИКИЙ ЛИПНИК – VEL'KÝ LIPNÍK (окр. Стара Любовня)

Fellyupnik (1338), Lypnice (1315), Lypnyk (1330), Fel Lypnyk, Olupnyk, Olupnyk, Wylupnyk (1338), Lyndoua, Lyndnou (1396), Lipnik (1786), Vel'ký Lipnik (1920), угор. Nagyilipnik, Lipnik, Nagyhársas

Стат.: 1787 – 1005 жит., 1880 – 965, 1828 – 1428, 1869 – 1090, 1880 – 965, 1890 – 991, 1900 – 893, 1910 – 845, 1921 – 214 буд., 909 жит., з т. 27 чсл., 838 рус., 17 нім., 9 євр., 841 гр.-кат., 44 р.-кат., 18 ізр., 1930 – 829, 1940 – 985, 1948 – 872, 1950 – 743, 1961 – 900, 1970 – 948, 1980 – 942, 1991 – 245 буд., 968 жит., з т. 940 слов., 23 рус., 2 укр., 1 чех., 1 угор., 680 гр.-кат., 94 р.-кат., 36 правосл., 1 єв., 125 невст., 2001 – 1010, з т. 913 слов., 73 рус., 2 укр., 86 р.-кат., 715 гр.-кат., 43 прав., 2011 – 984 жит., з т. 828 слов., 134 рус., 2 укр., 4 чех., 1 пол., 15 невст., 141 р.кат., 791 гр.-кат., 10 прав., 14 без, 26 невст., 2021 – 914 жит., з т. 760 слов., 144 рус., 1 укр., 1 пол., 1 рум., 1 італ., 1 ін., 5 невст.

Площа хотара 2753 га.

Деякі автори припускають, що назва Великий Липник взята від великих лип, які росли в пралісах на місці заснування села. «Усний переказ розповідає, що перше розташування села було близько *Странаян*, де ще й тепер є залишки студень, але в котромусь році велика повнь зруйнувала село. Жителі перенеслися на місце нинішнього села». (Дружно вперед, 1967, № 7, с. 21.).

Місцеві джерела зазначають, що більш інтенсивне заселення цієї території почалося в другій половині 13 століття, а на період 1235-1270 (правління угорського короля Бели IV) припадає заснування села Великий Липник, коли на його територію прийшли русини та німці. Подібний період заселення села зазначає і Краєзнавчий словник сіл Словач-

шенням міжнародного права, зокрема міжнародного гуманітарного права. Руйнуючи будинки та вбиваючи батьків, РФ позбавляє українських дітей батьківської опіки, наражає їхнє життя на подальшу небезпеку на території Росії».

МЗС закликало міжнародну спільноту негайно відреагувати на незаконне вивезення дітей, посилити тиск на Росію, аби змусити її припинити варварську війну проти українського народу. Наголошується: факти викрадення дітей, так само як і сотні інших фактів злочинів російських окупантів проти цивільних людей в Україні, ретельно документуються правоохоронними органами. Винні в цих злочинах будуть притягнуті до відповідальності. За даними ООН, 10 мільйонів людей покинули свої домівки <https://www.eurointegration.com.ua/news/2022/03/20/7136292/> в Україні через руйнівну війну Росії – або всередині країни, або як біженці за кордон.

КИЇВ. Через збройну агресію РФ в Україні загинуло **115 дітей**, а понад **148** – отримали поранення. Про це повідомляє Офіс Генерального прокурора. «*Станом на ранок 21 березня 2022 року офіційне число дітей-жертв не змінилось – 115 загинувши внаслідок збройної агресії Російської Федерації*», – йдеться у повідомленні.

Однак кількість поранених дітей зросла – їх більше 148.

КИЇВ. За місяць з початку повномасштабного військового вторгнення Росії до України повернулось майже 400 тис осіб, з них до 80% – це чоловіки. Як передає кореспондент УНІАН, про це повідомив речник Державної прикордонної служби Андрій Демченко на брифінгу у Львові.

чини (т. 3). Місцеві дослідники наводять, що на околицях села залишалися незаселеними навколишні ліси і на протязі двох сторіч (15 – 16 ст.) Великий Липник далі доселявся переважно русинами з прабатьківщини Галичини, які займалися пастушеством і скотарством – «ostali na území obce neosídlené ešte rozsiahle najmä lesné plochy a tak sa obec Vel'ký Lipnik počas ďalších dvoch storočí (15. a 16. storočia) ďalej dosídľovala predvážne Rusínmi z pravlasti Haliče, ktorí sa venovali pastierstvu a chovu dobytku».

Михайло Мурцко пов'язує перші письмові відомості про село з 1330 роком. Село було засноване на закупному праві тоді незаселеної частини лісу Липниче, який придбала 1314 року родина шляхтича з Гргова. Карл Роберт село подарував Юліусу Дьорді.

Завдяки волоській колонізації село швидко розвивалося: уже в 1334-38 рр. наводиться як Старий (Великий) і Новий (Малий) Липник. У XVII ст. село було в оренді Криштофа Матяшовського із Словацької Вєсі. Пізніше було маєтком панів Палочаїв-Горватів. В 1787 р. село мало 142 будинки, в 1882 – 199. У XVIII ст. Великий Липник належав Спиській капітулі. Урядовий лексикон поселень Угорщини 1773 року наводить село як чисто руське, а за релігією як греко-католицьке з руською мовою проповіді. У 1831 р. село спіткала епідемія холери.

У 1880-90 рр. багато жителів емігрувало за океан. У 1892 р. в селі була пила і шахта для виготовлення вапна. Жителі займалися переважно землеробством, годівлею худоби, ткацтвом. У 1917-28 рр. у селі діяв Споживчий кооператив, нараховував 136 членів. В селі були три млини. Під час СНП населення підтримувало партизанів, зокрема бригаду ім. Чапаєва під командуванням С. Ф. Лісниковського. Село визволене 25. 1. 1945 р. Утворений національний комітет очолив М. Порада. Після Другої світової війни кілька родин переселилось в Україну, а згодом декотрі з них повернулись у Словаччину.

У повоєнні роки запроваджено електрифікацію (1955), місцевий радіоузол (1958), побудовано школу (1963), будинок культури (1975), торговий центр (1991) та ін. У 1982 р. засновано ЄСГА.

На місці теперішнього храму стояла дерев'яна церква, ймовірно, на той час ще православна. Церкву св. Архангела Михаїла будували в 1795 – 1794 рр., реконструйована була в 1930 р. Дзвін – з 1790 р.

У 1945 р. відновлена 4-класна руська початкова школа. Певний час (в 60-х роках ХХ ст.) тут існувала українська школа.

Місцева парафія має багату історію. В історичному розвитку під тиском католицизму колишні уніятські віруючі (пізніше греко-католицькі) під примусом ставали католиками. У цьому зв'язку Іван Пастелій в «Історії Мукачівської єпархії» пише, що процес окатоличення торкнувся багатьох віруючих навколишніх сіл, в тому числі липницьких жителів – Марії Варшенкової, Симеона Смятра, Катерини Цекули, Григорія Бочка, які змушені були залишити свою віру і східну церкву.

До наших днів збереглися відомості, що у Великому Липнику священниками були: Іван Гуменський (1700 – 1703), Василь Ладжинський (1703 – 1706), Симеон Железник (1747 – 1747), Андрій Ладжинський (1748 – 1757), Юрій (Георгій) Смереківський (1757 – 1794), Іоанн Петрикович (1794 – 1802), Іоанн Бурик (1802 – 1828), Андрій Годобай (1828 – 1830), Олексій Лейчак (1830 – 1831), Стефан Біс-

тей (1831 – 1832), Йосиф Дудинський (1832 – 1843), Іоанн Грайцари (1843 – 1844), Іоанн Такач (1844 – 1847), Іоанн Мигалич (1847 – 1848), Афанасій Яроміс (1848 – 1858), Бернард Деак (1858 – 1868), Стефан Ханат (1869 – 1911), Михайло Миллий (1911 – 1920), Андрій Зима (1920 – 1926), Михайло Миллий (1926 – 1950), Михайло Южнович (1950 – 1969), Йосиф Чекач (1969 – 1993), Йосафат Стефан Дуцак, ЧСВВ (1993 – 1995), Володимир Драб (1995 – 1998), Мирослав Шимко (1998 – 2007), Мирослав Данцак (2007 – 2010), Любослав Пульшак (2010). Капелянами в різні роки були: Юрій (Георгій) Андрейкович, ст. (1788 – 1793), Адольф Віслоцький (1868 – 1869), Мирослав Дем'янович (2012 – 2014), Мирослав Чернянський (2014 – 2016), Йосиф Мачейовський (2016 – 2017), Олександр Дуля (2018).

В історії місцевої парафії припускають належність Великому Липнику до Перемишльської єпархії (нині Польща), де вже пройшов уніятний процес на основі Берестейської унії 1596 року, тобто підпорядкування частини української православної церкви під зверхність римо-католицької церкви.

Проте в історії Мукачівської єпархії Іван Пастелій зазначає, що від Перемишльської єпархії в Мукачівську перейшли парафії лише в Камійонці, Якуб'янах, Орябині, Литмановій і Суліні. (Отже, парафія у Великому Липнику могла бути в іншому статусі). На основі переходу згаданих парафій було створено тут церковний округ або віцеархідяконат за присутності парохів Якуб'янського Іоанна Даниловича, сулинського Іоанна Дубовецького, литманівського Василя Віслоцького, орябинського Михаїла Яремберобство, годівлею худоби, ткацтвом. У 1917-28 рр. у селі діяв Споживчий кооператив, нараховував 136 членів. В селі були три млини. Під час СНП населення підтримувало партизанів, зокрема бригаду ім. Чапаєва під командуванням С. Ф. Лісниковського. Село визволене 25. 1. 1945 р. Утворений національний комітет очолив М. Порада. Після Другої світової війни кілька родин переселилось в Україну, а згодом декотрі з них повернулись у Словаччину.

У Великому Липнику народився греко-католицький архідякон в Гуменному Василій Лаборський (рік народження і рік смерті не встановлено), який в період наступу католицизму виступав на захист візантійських церковних традицій і обрядів. Йому підлягали три округи – Гуменський, Лабірський та Строківський. Відомо, що в період епідемії чуми він з сім'єю переховувався у Збійному, проте коротко після 1781 року помер.

Окремо зупинімся на Михайлові Миллому. Михайло (Мефодій) Миллий (11.8.1883 р., Бардів – 3.10.1966, Михалівці) як греко-католицький священник спочатку був в Якуб'янах (1920 – 1925), потім у Великому Липнику (1926 – 1950). В 1953 р. він став архімандритом і помічником єпископом, а від 1954 р. був православним єпископом в Михалівцях.

У Великому Липнику народилися правник і політик Іван П'єшак (20.9.1904 – 7.12.1972), професор, правник-криміналіст Іван П'єшак (10.2.1925 – 16.5.2015), кібернетик Ладислав (Василь) Гвоздяк (19.7.1919), професор-кардіолог Ян Гвоздяк (4.8.1926), поет, священник Василь Кочемба (23.9.1937 – 23.12.1998), член художнього колективу і соліст, педагог і керівник ансамблю СЛЮК мгр арт. Юліус Анталік (30.6.1931 – 30.10.2006), член художнього колективу і соліст, хореограф і режисер ансамблю СЛЮК мгр арт. Стефан Анталік (30.6.1931 – 4.11.2000).

Основні відомості з історії Великому Липника були також надруковані в циклі статей під назвою «3 хроніки наших сіл» (ж. Дружно вперед, №7, 1967).

-мі-

Вісті з України

КИЇВ. Міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба закликав Китай відіграти важливу роль у припиненні війни в Україні. «Десятиліттями українсько-китайські відносини будуються на взаємній повазі, розумінні та вигоді. Ми поділяємо позицію Пекіна щодо необхідності пошуку політичного рішення війни проти України і закликаємо Китай як глобальну державу відігравати важливу роль у цих зусиллях», – йдеться у повідомленні. Нагадаємо, президент США Джо Байден у майже двогодинній телефонній розмові з лідером Китаю Сі Цзіньпінем описав наслідки, з якими зіткнеться Пекін, якщо надасть матеріальну підтримку Росії у війні проти України. Китайські державні ЗМІ повідомили після розмови двох лідерів, що Сі Цзіньпінь заявив Байдену, що конфлікти та конфронтації, подібні до подій в Україні, «не відповідають нічим інтересам».

ХАРКІВ. У Харкові внаслідок потрапляння снаряду до житлового будинку загинув колишній в'язень кількох концентраційних таборів Борис Романченко. Про це повідомила адміністрація меморіального комплексу Бухенвальд, пише «Європейська правда». «Як ми дізналися від його близьких, наш друг Борис Романченко, який пережив нацистські табори Бухенвальд, Пенемюнде, Дора та Берген-Бельзен, був убитий внаслідок вибуху бомби у своєму будинку в Харкові. За словами онуки, він жив у багатоповерховому будинку, враженому сна-

рядом», – йдеться у повідомленні.

КИЇВ. Держава буде виплачувати переселеним в Україні громадянам мінімальну щомісячну підтримку у 2 тисячі гривень. Про це повідомив у своєму зверненні прем'єр-міністр Денис Шмигаль. Крім того, 3 тисячі гривень будуть виплачені на кожну дитину, яка через війну вимушено переехала в більш безпечні регіони.

КИЇВ. У Києві за 25 днів бойових дій народилося 807 дітей. Про це розповів перший заступник голови Київської міської державної адміністрації Микола Поворозник. На світ з'явилися 427 хлопчиків та 380 дівчаток. Серед них – 15 двійнят.

БЕРЛІН. Міністр закордонних справ Німеччини Анналена Бербок очікує у Європейському союзі ще кілька мільйонів біженців від війни в Україні. «Я думаю, що ми повинні дуже добре усвідомлювати, що понад три мільйони людей вже втекли, але ще багато, багато мільйонів втечуть», – сказала вона. За її оцінками, ЄС потрібно потрібно прийняти близько 8 мільйонів українських біженців. Лише два тижні тому верховний представник ЄС із зовнішньої політики Жозеп Боррель заявив, що очікується 5 мільйонів біженців з України.

КИЇВ. Російські окупаційні війська незаконно вивезли з тимчасово окупованих територій Донеччини та Луганщини на територію РФ 2389 дітей. Примусове переміщення цивільного населення на територію держави-агресора, зокрема дітей, має ознаки викрадення. Такі дії є грубим пору-

Юрій Шпірко

З Кошиць надійшла смутна вістка: 14.3.2022 р. помер педагог, громадсько-культурний діяч, доц. д-р Юрій Шпірко, кандидат юридичних наук.

Юрій Шпірко народився 1.5.1947 р. в с. Миротин Рівненської області України.

В 1967 р. з матір'ю переїхав в Чехословаччину.

Після закінчення Юридичного факультету Університету ім. Коменського в 1973 році став працювати на кафедрі господарського і фінансового права та основ народного господарства Юридичного факультету Університету ім. П. Й.

Шафарика в Кошицях: старший викладач (1976), доцент (1984), завідувач кафедри торговельного, господарського і фінансового права (1997 – 1998), продекан з педагогічної діяльності (1985 – 1990), продекан із закордонних зв'язків і директор Інституту з громадської справи.

В 1990 році був членом комісії по підготовці Конституції Словаччини. В 1985-1989 рр. був членом комісії експертів Міністерства шкільництва СР, членом Вченої ради факультету і університету, Академічного сенату факультету 4 виборчі періоди. Пройшов науковим стажуванням в інституті господарського права в Празі, в університетах Москви, Києва, колишньої Югославії і Бельгії.

Опублікував понад 50 наукових статей, виступів на наукових конференціях, співавтор двох підручників для вищих шкіл, уклав десятки скриптів і навчальних посібників, співавтор трьох Коментарів до Торговельного кодексу. З-поміж підручників (співавтор): «Československé hospodárske právo» (1982), «Hospodárske právo procesné» (1989), «Hospodárske právo» (1, 1988, 2, 1989), «Teoretické otázky československého hospodárskeho práva» (1989) та ін.

Значну роботу Юрій Шпірко виконав в органах і організаціях КСУТ і СРУСР. Ще під час навчання на факультеті став співзасновником товариства українських студентів. Під час праці на Юридичному факультеті УПІШ в Кошицях активно включився в роботу Миського комітету КСУТу. Згодом Юрій Шпірко очолював Регіональну раду Союзу русинів-українців СР в Кошицях. Кілька виборчих періодів був членом Центральної ради Союзу і членом Президії.

Вічна йому пам'ять!

Похоронний обряд відбувся в Кошицях 19.3.2022 р.

-мі-

ЮРІЙ КОСТЮК

3.3.2022 р. пригадуємо 110-річчя з дня народження педагога, композитора, музикознавця Юрія Костюка (3. 3. 1912, с. Сірма на Закарпатті – 12.7.1998 р., Пряшів). Закінчив учительську семінарію (1931) та гімназію у Мукачеві (1935), середню музичну школу у

Празі (1938), там же філософський факультет Карлового університету (1938, 1947). Учителював на Закарпатті – в Росвигові (1931-32), Кайданові (1932-35), Давидкові (1935-38), Севлюші (1939-41), Ужгороді (1944-45).

Учасник антифашистської боротьби (1944-45). Після демобілізації викладав музику в учительській семінарії у Празі (1945-48), Пряшеві (1948-52, 1953-58). Художній керівник Українського народного ансамблю у Меджилабірцях (1953) та Піддуклянського українського народного ансамблю у Пряшеві (1956-58). Викладав музику на педагогічному факультеті УПІШ (1958-77), завідувач кафедрою музики (1966-77). Доц. (1966), д-р (1969).

Видав збірники пісень: «Народні пісні подкарпатських русинів» (у співавт., 1944, 1992), «Пісні для дитячого хору» (1952), «Українські народні пісні Пряшівського краю» (т. I, 1958), підручник «Музичне виховання» (для 6 кл., 1959, 1964, 1966). В рукописі залишаються дослідження: «Музична культура Пряшівщини» (до 1945, 107 с.), «Хорова культура Закарпаття і Пря-

3 листків календаря

МИКОЛА ШТЕЦЬ

16.3.2022 р. пригадуємо 90-річчя з дня народження педагога, мовознавця, громадсько-культурного діяча, проф. д-ра Миколи Штеця, доктора філологічних наук. Микола Штець (16 березня 1932 р., Габура – 1 листопада 2019 р., Пряшів)

відвідував російську гімназію у Пряшеві (1943 – 1944) та в Гуменному (1945 – 1951), яку закінчив з відзнакою.

Вищу освіту здобував у Празі на Філологічному факультеті Карлового університету (1952 – 1953) та в Київському державному університеті ім. Т. Г. Шевченка як чехословацький стипендіат, де в 1958 році здобув диплом філолога.

В 1958 році став викладачем Філологічного факультету Вищої педагогічної школи в Пряшеві (згодом Пряшівського філософського факультету Університету П. Й. Шафарика в Кошицях), де викладав старослов'янську мову, загальне мовознавство, діалектологію та ряд історичних дисциплін українського мовознавства. Там же – завідувач кафедри української мови та літератури (1968 – 1981), заступник декана (1970 – 1978), декан (1976 – 1990). Кандидат наук (1964), д-р (1968), доц. (1970), проф. (1979), доктор наук (1996).

Микола Штець досліджував діалекти та літературну мову русинів-українців Пряшівщини і їх контакти з сусідніми мовами та діалектами. Особливо вийшли праці: «Чому, коли і як? Основні відомості з життя українців ЧССР» (Пряшів, 1967; Київ, 1992, співавт.), «Літературна мова українців Закарпаття і Східної Словаччини (після 1918 року)» (1969), «Літературна мова українців Чехословаччини» (1978), «K otázke «rusínskeho» spisovného jazyka» (1992), «Rusini či Ukrajinci» (1992), «Аналіз норм правопису т. зв. русинської мови» (1992, співавт.), «До сучасних проблем нашого культурно-національного життя» (1992, співавт.), «Українська мова в Словаччині» (Соціолінгвістичне та інтерлінгвістичне дослідження) (1996) та бл. 100 ін. статей і досліджень.

Микола Штець вивчав місце і значення церковнослов'янської мови в східних слов'ян, в Карпатах, на території Словаччини, в тому числі в українській етнічній смугі.

Микола Штець був членом Міжнародної комісії мовних контактів та членом Орфографічної комісії Академії наук України та ін.

Авторитетний і визнаний в міжнародних колах мовознавець доводив, що українці і русини – одна національна меншина і розділення її на два різні етноси наносить шкоду національному розвитку українців Словаччини.

-мі-

На Закарпатті угорська громада допомогла виявити спецоперацію ФСБ

На Закарпатті агенти ФСБ РФ спробували влаштувати провокацію серед угорської громади області, але наразилися на спільний опір угорців та українських правоохоронців. У зв'язку з цим голова Закарпатської обласної військової адміністрації Віктор Микита сказав: «Фіксуємо підривною діяльністю спецслужб РФ у формі інформаційних операцій, направлених на внутрішню дестабілізацію на території Закарпаття.

Об'єктом цих заходів очікувано стала угорська громада

нашого регіону, представникам якої почали розсилати з невідомих акаунтів у соцмережах фейкові повідомлення з погрозами.

Дякую представникам угорської громади області за чіткі та злагоджені дії з локалізації атаки та протидії деструктивним акціям Росії».

В. Микита розповів, що російська пропаганда поширює фейки про нібито бажання угорців Закарпаття від'їхати від України та увійти до складу Угорщини.

УП, 22.3.2022 р.

Програма радіо

1.4.2022 – п'ятниця
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
2.4.2022 – субота
14.00 – 15.00 – Музичні вітання
19.00 – 20.00 – Клуб особистостей русинський
20.00 – 20.30 – Громадянський клуб
20.30 – 21.00 – Гіт-парад русинський
21.00 – 22.00 – Національний журнал український
22.00 – 23.00 – На словечко, репріза
3.4.2022 – неділя
21.00 – 22.00 – Там, у нас, репріза
22.00 – 22.30 – Корені, репріза
22.30 – 23.00 – Гіт-парад український, репріза
4.4.2022 – понеділок
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
5.4.2022 – вівторок
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
6.4.2022 – середа
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
19.00 – 20.00 – Бєсїда русинська
7.4.2022 – четвер
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
8.4.2022 – п'ятниця
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
9.4.2022 – субота
14.00 – 15.00 – Музичні вітання
20.00 – 21.00 – Клуб особистостей український
21.00 – 21.30 – Мости
21.30 – 22.00 – Музика національностей, репріза
22.00 – 23.00 – Музика етносу, репріза

10.4.2022 – неділя
21.00 – 22.00 – Бєсїда русинська, репріза
22.00 – 22.30 – Громадянський клуб, репріза
22.30 – 23.00 – Гіт-парад русинський, репріза
23.00 – 24.00 – Клуб особистостей, репріза
11.4.2022 – понеділок
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
12.4.2022 – вівторок
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
13.4.2022 – середа
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
19.00 – 20.00 – Дзвони над країною, репріза
14.4.2022 – четвер
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
19.00 – 20.00 – Музика етносу
15.4.2022 – п'ятниця
18.15 – 18.40 – Святова програма (Р)
16.4.2022 – субота
14.00 – 15.00 – Музичні вітання
20.00 – 20.30 – Ми, русини
20.30 – 21.00 – Музика національностей
21.00 – 22.00 – Журнал український, репріза
17.4.2022 – неділя
21.00 – 22.00 – Бєсїда русинська, репріза
22.00 – 22.30 – Мости, репріза
22.30 – 23.00 – Музика національностей, репріза
18.4.2022 – понеділок
18.15 – 18.40 – Святова програма (Р)
19.4.2022 – вівторок
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
20.4.2022 – середа
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
19.00 – 20.00 – Бєсїда русинська

21.4.2022 – четвер
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
22.4.2022 – п'ятниця
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
23.4.2022 – субота
14.00 – 15.00 – Музичні вітання
20.00 – 20.30 – Корені
20.30 – 21.00 – Гіт-парад український
21.00 – 22.00 – Клуб особистостей український, репріза
22.00 – 23.00 – Музика етносу, репріза
24.4.2022 – неділя
09.00 – 11.00 – Літургія ПЦ, Собранці
21.00 – 22.00 – Дзвони над країною, репріза
22.00 – 22.30 – Ми, русини, репріза
22.30 – 23.00 – Музика національностей, репріза
25.4.2022 – понеділок
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
26.4.2022 – вівторок
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
27.4.2022 – середа
18.15 – 18.40 – Радіоновини (Р)
19.00 – 20.00 – Там, у нас
28.4.2022 – четвер
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
19.00 – 20.00 – На словечко
29.4.2022 – п'ятниця
18.15 – 18.40 – Радіоновини (У)
30.4.2022 – субота
14.00 – 15.00 – Музичні вітання
20.00 – 21.00 – Клуб особистостей русинський
21.00 – 21.30 – Гіт-парад русинський
21.30 – 22.00 – Національний магазин український, репріза
Зміна програми можлива.

Настоятель храму у Нижній Рибниці (з 1948). Після 12-річного ув'язнення 1959 р. переселився до Кошиць. Працював у редакції журналу «Благовістник» і «Слово» (з 1973). У 1979-84 рр. був головним редактором греко-католицьких видань, у яких надрукував багато цінних праць. Основні з них: «Хрестна дорога» (тт. 1, 2, 3), «Тайна покаяння» (укр. і слов. мовами), «Христос – моя сила», «Панахида, похорон», «Біблійний катехизм», «Великий збірник», «Весільні і похоронні проповіді», «Життєпис святих» (тт. 1-5), «Історія Закарпаття» (від найдавніших часів до 1945). У праці «Початки християнства на Закарпатті» (1983) виступив з гіпотезою, що св. Кирило і Мефодій по дорозі на Моравію зупинилися на Закарпатті і охрестили частину наших предків. Інші твори: драма «Князь Лаборець», «Драма життя Олександра Духновича», «Велика боротьба» (окремі епізоди з історії русинів-українців XIX-XX ст.). Припускають, що надрукованими лишилися 4 драми. Укладав календарі, молитовники, підручники з історії та релігії для молоді.

Микола Штець досліджував діалекти та літературну мову русинів-українців Пряшівщини і їх контакти з сусідніми мовами та діалектами. Особливо вийшли праці: «Чому, коли і як? Основні відомості з життя українців ЧССР» (Пряшів, 1967; Київ, 1992, співавт.), «Літературна мова українців Закарпаття і Східної Словаччини (після 1918 року)» (1969), «Літературна мова українців Чехословаччини» (1978), «K otázke «rusínskeho» spisovného jazyka» (1992), «Rusini či Ukrajinci» (1992), «Аналіз норм правопису т. зв. русинської мови» (1992, співавт.), «До сучасних проблем нашого культурно-національного життя» (1992, співавт.), «Українська мова в Словаччині» (Соціолінгвістичне та інтерлінгвістичне дослідження) (1996) та бл. 100 ін. статей і досліджень.

Микола Штець вивчав місце і значення церковнослов'янської мови в східних слов'ян, в Карпатах, на території Словаччини, в тому числі в українській етнічній смугі.

Микола Штець був членом Міжнародної комісії мовних контактів та членом Орфографічної комісії Академії наук України та ін.

Авторитетний і визнаний в міжнародних колах мовознавець доводив, що українці і русини – одна національна меншина і розділення її на два різні етноси наносить шкоду національному розвитку українців Словаччини.

-мі-

NOVE ŽYTĽA

500 ks. Ročné predplatné 10,40 € Štvrťročné predplatné 2,60 € Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@slposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlaca@slposta.sk. Počítačová sadzba NITTECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Ročník 72. Šéfredaktor Miroslav Pjuck. Adresa redakcie: Janka Boroďáča 5, 081 08 Prešov. Tel. 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Náklad: 500 ks. Ročné predplatné 10,40 € Štvrťročné predplatné 2,60 € Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@slposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlaca@slposta.sk. Počítačová sadzba NITTECH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

НОВЕ ЖИТТЯ

Відає Союз русинів-українців СР. Рік видання 72. Головний редактор Мiroslav Pjuck. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Рукописи і фотографії повертаються на прохання автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.